

O'QUVCHI YOSHLARNING MA'NAVIY KAMOL TOPTIRISHDA BESH TASHABBUSNI TATBIQ ETISH USUALLARI

Muxammadiyeva Oynisa

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Fuqarolik jamiyati va huquq ta'limi kafedrasida dosenti, falsafa fanlari nomzodi

Panjiyev Axror

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti magistri

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7193121>

Annotatsiya. Turli ziddiyatlar kuchayib borayotgan zamonaviy dunyoda yoshlarimizning ma'naviy immunitetini mustahkamlash, bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish har qachongidan ham muhimroq ekanini vaqt ko'rsatdi. Shu bois Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan beshta muhim tashabbus muhim ahamiyatga ega. Ma'lumki, davlatimiz rahbari ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy sohadagi ishlarni yangi tizim asosida tashkil etish bo'yicha beshta muhim tashabbusni ilgari surdi. Ushbu maqolada o'quvchi yoshlarning ma'naviy kamol topishida beshta tashabbusni amalga oshirish usullari haqida fikr va mulohazalar bildiriladi.

Kalit so'zlar: beshta tashabbus, yoshlar, madaniyat, san'at, musiqa, sport, imkoniyatlar, kitobxonlik, ma'naviy kamolot.

ПРАКТИКИ РЕАЛИЗАЦИИ ПЯТИ ИНИЦИАТИВ В ДУХОВНОМ РАЗВИТИИ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация. Время показало, что в современном мире, где обостряются различные конфликты, как никогда важно укреплять моральный иммунитет нашей молодежи и содержательно проводить свободное время. Поэтому важны пять важных инициатив, выдвинутых нашим Президентом. Известно, что глава нашего государства выдвинул пять важных инициатив по организации работы в социальной, духовной и образовательной сферах на основе новой системы. В данной статье представлены идеи и мнения о способах реализации пяти инициатив в духовном развитии студенческой молодежи.

Ключевые слова: пять инициатив, молодежь, культура, искусство, музыка, спорт, возможности, чтение, духовная зрелость.

PRACTICES OF IMPLEMENTING FIVE INITIATIVES IN THE SPIRITUAL DEVELOPMENT OF SCHOOLCHILDREN

Abstract. Time has shown that in the modern world, where various conflicts are intensifying, it is more important than ever to strengthen the moral immunity of our youth and spend their free time meaningfully. Therefore, five important initiatives put forward by our President are important. It is known that the head of our state put forward five important initiatives to organize work in the social, spiritual and educational spheres on the basis of a new system. This article presents ideas and opinions about ways to implement five initiatives in the spiritual development of young students.

Key words: five initiatives, youth, culture, art, music, sports, opportunities, reading, spiritual maturity.

KIRISH

Ma'naviy rivojlanish - bu jarayon, bu yo'l. Bu natija yoki kesilgan chiziq sifatida ko'rilmaligi kerak. Agar bu jarayon to'xtatilsa, odam darhol yomonlasha boshlaydi, chunki

shaxsning ma'naviy rivojlanishini to'xtatish mumkin emas. Bu har qanday boshqa kabi, kamroq dan ko'proq harakat o'z xususiyatlariga ega bo'lgan jarayondir. Madaniyat va xalq ta'limi vazirliklariga mutasaddi tashkilotlar bilan birgalikda tuman va shaharlardagi madaniyat markazlari va umumta'lim maktablarida yoshlar qiziqishidan kelib chiqqan holda qo'shimcha 1500 ta klublar tashkil etib, topshirildi. Ta'kidlandiki, iste'dodli yosh tadbirkorlar va mahalliy homiylarni jalb etib, madaniyat markazlarida badiiy jamoalar, yoshlar teatr studiyalari va "yoshlar klublari" ni tashkil etish zarur. Taniqli san'atkorlar va iste'dodli san'atkorlarni tumanlarda madaniy tadbirlar tashkilotchilari sifatida birlashtirishning yaxshi natijalarini hisobga olgan holda, ushbu tajribani butun mamlakat bo'ylab tarqatish topshirildi. Unga ko'ra, tuman va shaharlarga ushbu sohalarda madaniyat va san'atni rivojlantirishga mas'ul ijodiy maslahatchi sifatida taniqli san'atkorlar biriktiriladi, tuman va shahar hokimlari esa bu ishlarga moliyaviy va tashkiliy yordam ko'rsatadi. Musiqa va san'at sohasida oliy ma'lumotli kadrlar sonini oshirish masalasiga ham e'tibor qaratildi.

- Birinchi tashabbus yoshlarning musiqa, rasm, adabiyot, teatr va boshqa san'at turlariga qiziqishini oshirish, ularning iste'dodini ochib berishga xizmat qiladi.
- Ikkinchi tashabbus yoshlarning sport bilan shug'ullanishi va o'z qobiliyatini namoyon qilishi uchun zarur shart -sharoitlarni yaratishga qaratilgan.
- Uchinchi tashabbus aholi va yoshlar o'rtasida kompyuter texnologiyalari va Internetdan samarali foydalanishni targ'ib qilishga qaratilgan.
- To'rtinchi tashabbus yoshlar ma'naviyatini ko'tarish va ular o'rtasida kitobxonlikni tarqatish bo'yicha tizimli ishlarni tashkil etishga qaratilgan.
- Beshinchi tashabbus ayollarning ish bilan bandligiga taalluqlidir.

TADQIQOT METODI VA METODOLOGIYASI

Tuman va shahar hokimlarining o'rinbosarlariga mutaxassislar bilan birgalikda yoshlarning sportga bo'lgan qiziqishini va sport inshootlarining jihozlanish darajasini o'rganish, shu asosda takliflar kiritish, ularni amalga oshirish uchun moliyalashtirish manbalarini aniqlash topshirildi. Ta'kidlanishicha, olis va chekka qishloqlarda kichik sport zallari va yengil sendvich panellardan sun'iy qoplamali maydonlarni qurish, tadbirkorlarga sport inshootlarini tashkil etish uchun er uchastkalarini ajratish zarur. Yosh tadbirkorlarga "Yoshlar - kelajagimiz" dasturi doirasida imtiyozli kreditlar ajratildi. Xalqaro musobaqalarda g'olib bo'lgan mashhur sportchilarni mahalliy sport maktablariga tayinlash, shuningdek, sportchilarni oliy o'quv yurtlarining maxsus sirtqi bo'limlarida maqsadli tayyorlash yaxshi natijalar berishi qayd etildi. Bolalar va o'smirlar sport maktablarini ko'paytirishimiz kerak. Ayniqsa, yoshlarni Internetdagi zararli hujumlardan himoya qilish va ularni axborot texnologiyalaridan unumli foydalanishga o'rgatishga alohida e'tibor qaratiladi. Yoshlarning sport bilan shug'ullanishi va o'z qobiliyatini namoyish qilishi uchun to'g'ri sharoit yaratish bo'yicha ikkinchi tashabbus doirasida 1,1 milliondan ortiq o'rta maktab o'quvchilari sport to'garaklariga qatnaydilar. Bundan tashqari, o'quvchilar bu yo'nalishda o'tkaziladigan turli sport musobaqalarida faol ishtirok etishadi va barcha ta'lim muassasalari jalb qilingan.

Ma'lumki, birinchi tashabbus yoshlarning aynan musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr va san'atning boshqa turlariga qiziqishlarini oshirishga, iste'dodini yuzaga chiqarishga, farzandlarimizni san'atga oshno qilib, yuksak did sohibi etib tarbiyalashga xizmat qiladi. Shuning barobarida tasviriy san'at, shubhasiz, insonni, borliqni anglashga, uning bor

jozibadorligini his etishga o'rgatuvchi, ezgulikka chorlovchi, inson ruhiyatiga beqiyos ijobiy ta'sir etuvchi qudratli kuchdir. O'zbekiston Badiiy akademiyasi tizimida mazkur yo'nalishda belgilangan vazifalar "Rassom ustaxonasida mehmonda" loyihasi hamda "O'zbekiston manzaralari" aksiyasi doirasida muvaffaqiyatli amalga oshirib kelinmoqda.

Madaniyat vazirligi va Xalq ta'limi vazirligiga hokimliklar bilan birgalikda tuman (shahar) madaniyat markazlari va umumta'lim maktablarida yoshlarning qiziqishlaridan kelib chiqib, qo'shimcha 1,5 mingta to'garak tashkil etish vazifasi qo'yildi. Tashabbuskor iste'dodli yoshlar va mahalliy homiylarni jalb etgan holda, madaniyat markazlarida badiiy-havaskorlik jamoalari, yoshlar teatr-studiyalari va "Yoshlar klublari" tashkil qilish zarurligi ta'kidlandi.

TADQIQOT NATIJASI VA MUHOKAMA

Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligiga ilg'or xalqaro tajribalar asosida barcha shahar va tumanlar markazlarida Raqamli texnologiyalar o'quv markazlarini tashkil etish bo'yicha topshiriq berildi. Bu markazlarda elektron tijorat va dasturlash bepul o'rgatiladi, axborot texnologiyalari sohasida tadbirkorlik bilan shug'ullanish bo'yicha innovatsion ko'nikmalar beriladi, "startup" loyihalarga yordam ko'rsatib kelinyapti.

Atoqli san'atkor va iste'dodli ijodkorlarni tumanlardagi madaniy ishlarga ko'makchi sifatida biriktirish yaxshi natija berayotganini inobatga olinib, bu tajribani butun respublikaga yoyish bo'yicha ko'rsatmalar berildi. Unga muvofiq, taniqli artistlar tuman va shaharlarga ijodiy maslahatchi sifatida biriktirilib, o'sha joylarda madaniyat va san'atni rivojlantirishga mas'ul bo'ladi, tuman va shaharlar hokimlari esa ushbu ishlarga moddiy va tashkiliy jihatdan yordam bermoqda.

Yoshlar ma'naviyatini ko'tarish va ular o'rtasida kitobxonlikni tizimli ravishda targ'ib qilish bo'yicha to'rtinchi tashabbus doirasida tashkil etilgan O'qish klubi 264 ming a'zoga ega. Bundan tashqari, mamlakatning Book Challenge dasturi orqali 600 mingdan ortiq kitob umumta'lim maktablariga sovg'a qilingan.

Uchinchi tashabbus - aholi va yoshlar o'rtasida kompyuter texnologiyalari va Internetdan foydalanishni tashkil etish uchun 72 ta "Raqamli texnologiyalar o'qitish markazlari" ning tashkil etilishi ham yoshlarimiz uchun yangi imkoniyatlar ochadi.

Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish chora-tadbirlar dasturi loyihasi to'rtinchi tashabbus maqsadlarini amalga oshirishga qaratilgan. Unga ko'ra, har bir hududga 1 million donadan badiiy, tarixiy, ilmiy, ommabop mavzulardagi kitoblar yetkazib berish ko'zda tutilgan. Shuningdek, axborot-kutubxona markazlarini rekonstruksiya qilish va kapital ta'mirlash, tadbirkorlar tomonidan xalq kutubxonalari ochish ham belgilangan.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, 5 ta tashabbus bo'yicha maqsadli ishlar olib borilmoqda. Bu esa yoshlarning har tomonlama ma'naviy kamol topishida muhim ahamiyatiga egadir. Masalan, jamoatchilik ta'limi ayollarni ish bilan ta'minlash tashabbusi" doirasida talabalar ishtirokini, ma'naviy va iqtidorli qizlarni faollashtirish maqsadida qizlar klublari tashkil etildi. 762 talaba a'zo bo'ldi. Klub rahbarlari tomonidan "Tengdosh tengdoshga" shiori ostida olib boriladigan targ'ibot va tushuntirish ishlariga alohida e'tibor qaratilib, har bir qiz eng zo'r o'quvchilardan bo'lishga, maktabda va ijtimoiy hayotda faol bo'lishga intiladi. Yoshlarning sport, madaniyat, kitob o'qish, musiqa va san'at kabi bir qator sohalarda o'z bilimlarini oshirish uchun yetarli sharoit va imkoniyatlarga ega.

REFERENCES

1. Yuldasheva S. Kitob mutolaasini shakillantirishda kutubxonachilik faoliyati //Oriental Art and Culture. - 2019. - №. IV (1).
2. Axmedov R. Milliy musiqiy ijrochilik san'atiga bir nazar // Oriental Art and Culture. - 2020. - №. I (2).
3. Абдуллаева Гулчехра Абдуллажоновна, & Аллаярова Солиха Нарзуллоевна (2021). Тарбия жараёни сифатини квалитетрик мониторинг қилиш: муаммо ва ечимлар. Современное образование (Узбекистан), (12 (109)), 63-70.
4. Dehqonov R., Tursunova G., Abdunazarov Z. Pedagogical approaches to the formation of musical literacy of students in the system of higher education //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. - 2020. - Т. 10. - №. 3. 91-95.p
5. Ibodulla E., Makhmudovich S. M., Oynisa M. The role of constructive ideas in the formation social-political consciousness of youth and social progression in Uzbekistan //International Journal of Advanced Science and Technology. – 2019. – Т. 28. – №. 14. – С. 19-23.
6. Muhammadieva O. M., Zairov A. S. O. G. L. IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNI O'QITISHISHNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMAYATI //Academic research in educational sciences. – 2022. – Т. 3. – №. NUU Conference 2. – С. 829-833.
7. Нишоновна Н. Р. Давлат бошқарув тизими ва хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий фаоллиги //ЎзМУ хабарлари. – 2012. – Т. 4. – №. 1.
8. "Prezident tomonidan 5 ta muhim tashabbus". <https://tiame.uz/oz/page/tashabbus1>
9. <https://www.uzedu.uz/oz/5-ta-muhim-tashabbusga-1-yil-toldi>
10. <https://xs.uz/uz/post/beshta-tashabbus-bojicha-dasturlar-yoshlar-va-khotin-qizlar-manfaatlarini-qamrab-oladi>